

ORAS IR KLIMATAS

1. Kuo skiriasi visuotinis atšilimas ir klimato kaita? Užpildykite tuščius laukelius.

VISUOTINIS ATŠILIMAS

KLIMATO KAITA

_____ sukelia padidėjusi atmosferos temperatūra (_____) dėl to, kad į atmosferą patenka daugiau nei įprasta šiltnamio efektą sukeliančių dujų.

Dabartinę atmosferos temperatūros pakilimą galima apibūdinti terminu _____. Tai tik viena iš _____ ypatybių.

Su _____ siejama daugybė skirtingų _____ padarinių Žemės klimato sistemai.

2. Toliau pateiktos kelios pasaulio ekosistemos, kurių kiekvienai būdingas savitas klimatas. Ar galite klimato tipus susieti su atitinkama ekosistema?

KARŠTA

SAUSA

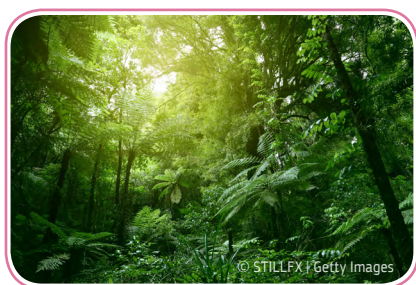
ŠALTA

DRĖGNA

KARŠTA

SAUSA

ORAS IR KLIMATAS

3. Kartu su savo klasės draugu sudarykite kintančio klimato pavyzdžių sąrašą.

4. Iš kiekvieno mūsų planetos biomo (pvz., tropinio miško ar pievos) gauname tik jam būdingų dalykų, kurių reikia, kad išgyventume. Parengsite scenarijų reportažui iš tam tikro biomo. Parengsite reportažą apie įvykį ir turėsite užtikrinti, kad visi, kas jį žiūrės, būtų paskatinti imtis veiksmų mūsų planetai apsaugoti.

BIOMŲ PAVYZDŽIAI

VANDENS BIOMAI

Gėlo vandens telkiniai

Gėlo vandens šlapynės

Jūros

Koraliniai rifai

Upių žiotys

SAUSUMOS BIOMAI

Tundra

Atogrąžų miškas

Savana

Taiga

Vidutinio klimato miškai

Vidutinio klimato pievos

Alpės

Čiaparalė

Dykuma

IŠSAMIOS INSTRUKCIJOS PATEIKTOS KITAME PUSLAPYJE

Į ką reikia atkreipti dėmesį...

Raskite gerą istoriją

- Kodėl ši istorija svarbi?
- Kodėl ji bus įdomi jūsų auditorijai?
- Jei ją papasakosite savo draugui, tai padės aiškiau suformuluoti pagrindines idėjas, nes draugas gali užduoti klausimų ir pateikti konstruktyvios kritikos.

Patraukite auditoriją

- Kaip pristatysite savo istoriją, kad žmonės norėtų žiūrėti reportažą?
- Iš ko imsite interviu? Interviu verta imti iš dviejų pašnekovų, kurių požiūriai yra skirtingi.

Informaciją perteikite aiškiai

- Kas vyksta?
- Kodėl tai vyksta?
- Kam daromas poveikis?
- Kaip tai įvyko?
- Aiškiai sudėliokite istorijos akcentus savo auditorijai.

Ir nepamirškite...

- Jūsų scenarijus turi būti trumpas ir patraukti dėmesį.
- Rašykite taip, kaip kalbate, jūsų scenarijaus tekstas neturėtų būti formalus.
- Rašykite trumpais, aiškiais sakiniais.
- Įsitinkinkite, kad jūsų perteikiama žinia yra aiški – pasakykite žmonėms, ko jie galėtų imtis.
- Interviu labai neišplėskite – užtenka kelių sakinių.
- Pristatykite pašnekovus – kas jie tokie ir iš kur jie.
- Nepamirškite jiems padėkoti.
- Pabaigoje apibendrinkite savo pranešimą, baikite jį ir pristatykite naują temą.

5. Papildoma užduotis. Parenkite ir nufilmuokite naujienų reportažą, į kurį būtų įtraukti vaizdai ar įrašai iš išorės šaltinių.

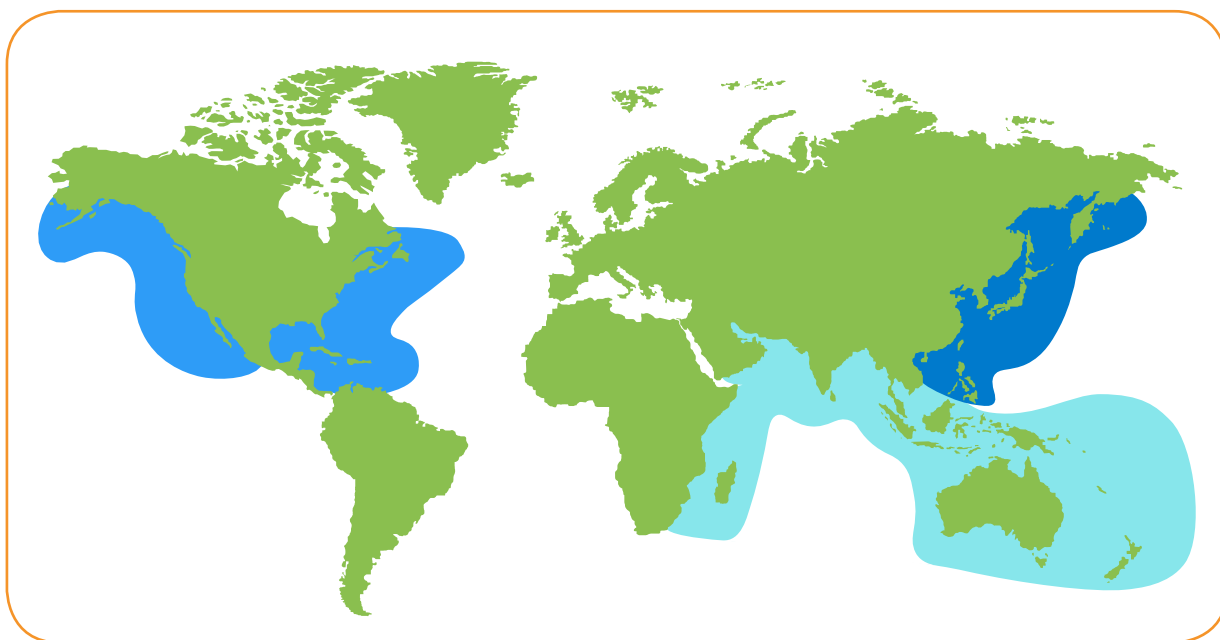
EKSTREMALIOS ORO SĄLYGOS

1. Kuo skiriasi uraganas, tropinė audra ir taifūnas? Vieta, kurioje jie kyla! Ar galite pavadinimą susieti su regionu, kuriame jis naudojamas?

URAGANAS

CIKLONAS

TAIFŪNAS

2. Dėl klimato kaitos vis dažniau fiksuojama ekstremali oro temperatūra. Karščio ir šalčio bangos yra stichinės grėsmės, kurių kaina – gyvybė.

Užpildykite tuščius laukelius:

<u>24</u>	<u>ŽEMIAUSIA</u>	<u>REGIONAS</u>	<u>ŠALTAS</u>	<u>BENAMIAI</u>	
<u>MAŽI VAIKAI</u>	<u>5</u>	<u>ŠALTIS</u>	<u>MIRTIS</u>	<u>AUKŠČIAUSIA</u>	<u>KARŠTAS</u>

- Apie karščio bangą paskelbiama tada, kai _____ dienas ar ilgiau dienos _____ temperatūra yra 5°C (9°F) aukštesnė už aukščiausią vidutinę temperatūrą.
- Ilgi _____ oro laikotarpiai gali sukelti sveikatos problemų, pvz., šilumos smūgį ar net _____.
- _____ banga yra staigus greitas temperatūros kritimas per _____ valandų laikotarpį. _____ temperatūra priklauso nuo _____ ir metų laiko.
- Pernelyg dideliems karščiams ir šalčiams ypač jautrūs yra _____, vyresnio amžiaus žmonės, sergantieji lėtinėmis ligomis, lauke dirbantys žmonės ir _____.

EKSTREMALIOS ORO SĄLYGOS

3. Apibraukite visus su klimatu susijusius neigiamus reiškinius, per pastaruosius metus įvykusius jūsų šalyje.

POTVYNIAI

ŽALA PASĖLIAMS ARBA
SUNAIKINTAS DERLIUS

ŽALA GYVŪNAMS IR BIOLOGINEI ĮVAIROVEI

MIŠKŲ GAISRAI

KARŠČIO BANGOS, LIETAUS
TRŪKUMAS VASARĄ

SAUSRA

VANDENS TRŪKUMAS

DIRVOŽEMIO EROZIJA

PŪGOS

KYLANTIS JŪROS LYGIS

BUVEINIŲ NYKIMAS

KENKĖJŲ IR INVAZINIŲ
RŪŠIŲ SKAIČIAUS DIDĖJIMAS

Visi drauge klasėje aptarkite šiuos klausimus:

- Ar tai turėjo įtakos jums ar jūsų šeimai? Ką patyrėte jūs?
- Ar koks nors neigiamas poveikis buvo juntamas už jūsų šalies ribų?
- Ar jūsų šalies vyriausybė ėmėsi veiksmų? Jei gyvenate ES, ar veiksmų ėmėsi Europos reagavimo į ekstremaliąsias situacijas grupės?

EKSTREMALIOS ORO SĄLYGOS

4. Ekstremalieji meteorologiniai reiškiniai pavojų žmonėms kelia visame pasaulyje. Ar galite prisiminti kokį nors pavyzdį iš neseniai matytų naujienų? Užpildykite lentelę:

EKSTREMALUSIS METEOROLOGINIS REIŠKINYS	PADARYTOS ŽALOS RŪŠYS	PAVYZDŽIAI
Atogrąžų audros (uraganai, ciklonai, taifūnai)	Žuvo žmonės Apgadintas turtas Paplūdimio ir kopų erozija Pavojingos jūros priekrantės srovės Sunaikinti tiltai ir vandens keliai (Staigūs) potvyniai Sūraus vandens intruzija į žemyną	Uraganas Katrina (2005 m.) Ciklonas Phailin (2013 m.) Taifūnas Yutu (2018 m.) Uraganas Dorianas (2019 m.)
Potvynis		
Sausra		
Ekstremalios oro temperatūros		

KLIMATAS IR ENERGETIKA

1. Suskirstykite šiuos energijos šaltinius į teisingas kategorijas:

VĖJASBRANDUOLINĖ ENERGIJASAULĖS ENERGIJAGEOTERMINĖ ENERGIJAANGLYSNAFTAGAMTINĖS DUJOSBANGŲ ENERGIJABIOMASĖ

IŠKASTINIS KURAS

ATSINAUJINANTIEJI ENERGIJOS IŠTEKLIAI

2. ES ir jos valstybės narės drauge nustatė kovos su klimato kaita tikslus, pvz., pereiti nuo iškastinio kuro prie švarių, atsinaujinančių energijos formų, gerinti energijos vartojimo efektyvumą ir mažinti pramonės sektorių priklausomybę nuo iškastinio kuro. Iš pasaulio stipriausios ekonomikos regionų pirmoji tai padarė būtent ES!

Ar galite atspėti, kiek nuo 1990 m. sumažėjo ES šalyse išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekis? Užpildykite tuščius laukelius:

61202340

2018 m. šiltnamio efektą sukeliančių dujų ES buvo išmetama _____proc. mažiau nei 1990 m. Per tą patį laikotarpį ES ekonomika išaugo _____proc. Todėl panašu, kad ES tinkamai siekia užsibrėžto tikslo iki 2020 m. išmetamų dujų kiekį sumažinti _____proc.

Tačiau mažinti išmetamų teršalų kiekį ir užtikrinti poveikio klimatui neutralumą (nulinį grynąjį anglies pėdsaką) privalo visos pasaulio šalys. ES ir jos valstybės narės įsipareigojo iki 2030 m. toliau mažinti išmetamų teršalų kiekį (iki _____proc. žemiau 1990 m. lygio) ir galiausiai iki 2050 m. pasiekti poveikio klimatui neutralumą.

3. Teisinga ar klaidinga? Įvertinkite šiuos teiginius:

Šiuo metu beveik trečdalis visos pasaulio elektros energijos gaunama iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių.

TEISINGA / KLAIDINGA

1990–2016 m. ES šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimą sumažino daugiau kaip 20 proc.

TEISINGA / KLAIDINGA

Daugiau kaip keturi milijonai žmonių dabar dirba ES žaliajame sektoriuje. Tai reiškia, kad jų darbas leidžia pagerinti energijos vartojimo ir išteklių naudojimo efektyvumą.

TEISINGA / KLAIDINGA

ES daugiau kaip pusę savo energijos, – kurios vertė per dieną siekia 700 mln. EUR, – importuoja iš Rusijos.

TEISINGA / KLAIDINGA

2014–2020 m. ES išleido ketvirtadalį savo biudžeto lėšų veiksams, susijusiems su klimatu.

TEISINGA / KLAIDINGA

4. Ateityje daugybės žmonių darbo vietos bus žaliosios, nes ES nustatė, kad įmanoma sumažinti šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimą ir iš to uždirbti daugiau pinigų. Žaliosios darbo vietos naudingos ir ekonomikai, ir aplinkai. Jos apima viską, pradedant alternatyviaisiais degalais ir baigiant gardžiu maistu.

Visi kartu klasėje aptarkite, kokių yra žaliųjų darbų, arba sugalvokite naujų! Kelios idėjos:

- vėjo elektrinių inžinierius,
- gamtos augininkas,
- miestų projektuotojas,
- saulės baterijų plokščių montuotojas,
- biokuro specialistas

Ar pažįstate žmonių, dirbančių žalioje darbo vietoje? Ar jiems tai patinka?

5. Koks yra jūsų klasės energijos vartojimo efektyvumas? Dažnai vartojame daugiau energijos nei mums reikia, visų pirma dideliuose pastatuose, tokiuose kaip mokyklos ar biurų pastatai.

Visi kartu klasėje atlikite tokį tyrimą. Kruopščiai pasižymėkite savo atsakymus.

Apšvietimas

- Kiek yra elektros lempučių?
- Ar tai mažos apvalios lemputės, ar ilgos šviesos diodų juostos?
- Ar per pamokas jos visos dega?
- Ar jos užgesinamos išėjus iš klasės?

Elektros prietaisai

- Kiek yra elektros prietaisų? Tai gali būti išmaniosios lentos, televizijos ekranai ir pan.
- Ar jie taip pat įjungti per pamokas, ar jie paliekami budėjimo būsenos iki tol, kol jų prireikia?

Temperatūra

- Išmatuokite oro temperatūrą.
 - Pasaulio sveikatos organizacija (PSO) rekomenduoja, kad patalpų temperatūra būtų 18°C (64°F) – 20°C (68°F). Kaip yra jūsų klasėje? Ar jūsų klasės temperatūra labai skiriasi nuo PSO rekomenduojamos temperatūros?
 - Ar vasarą visą laiką veikia ventiliatoriai ir (arba) oro kondicionieriai?
 - Ar žiemą nuolat įjungtas šildymas?
- a. Įvertinkite atsakymus ir visi kartu nustatykite savo klasės energijos vartojimo efektyvumo „klasę“.
- b. Jei ši klasė galėtų būti geresnė, parenkite veiksmų planą, kuris padėtų tai pasiekti. Kokių nedidelių pokyčių galite imtis, kad pagerėtų jūsų energijos vartojimo efektyvumas?
- c. Su kuo turėtumėte kalbėtis, jei norėtumėte dar didesnių pokyčių, tarkim, visos mokyklos mastu? Ar jūsų mokinių taryba imasi spręsti tvarumo klausimus?